

KABAK KEMANEDE KULLANILAN SAĞ VE SOL EL TEKNİKLERİNE YÖNELİK EĞİTİMCİ VE İCRACI GÖRÜŞLERİ

Educator and Performer Views on Right and Left Hand Techniques Used in *Kabak Kemane*

Veli YÖNTEM *
Uğur TÜRKMEN **

ÖZ

Çalışmanın amacı, kabak kemane eğitimcileri ve icracılarının sağ ve sol el tekniklerine yönelik görüşlerinin ortaya konmasıdır. Araştırma grubunda on farklı üniversiteden on üç eğitimci, TRT, Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan beş kabak kemane icracısı olmak üzere toplam on sekiz kişi yer almıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme soruları iki alan uzmanına e-posta yoluyla gönderilerek güvenilirlik-geçerlik kontrolleri sağlanmış ve etik onayları alındıktan sonra kabak kemane eğitimcileri ve icracılarıyla "zoom" adlı video konferans platformunda görüşmeler sağlanarak veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analiz yöntemiyle kategorize edilmiş ve tablolardan faydalanılarak okuyucuya sunulmuştur. Araştırma kapsamında şu hususlarla ilgili bilgilere yer verilmiştir: Eğitimcilerin sağ ve sol tekniklerine hangi lisans sınıfında yer verdikleri, hem eğitimci hem de icracıların diğer yaylı çalgılardaki sağ ve sol el tekniklerinin kabak kemanedeki kullanım durumları, sağ ve sol el teknikleri ile ilgili (Türk/Batı olmak üzere) hangi terminolojiyi tercih ettikleri, Teke Yöresi'nde icra edilen eserlerde hangi sağ ve sol el tekniklerine yer verdikleri ve bu tekniklere ilişkin mevcut yazılı materyallerle ilgili görüşler. Ardından görüşmeler sonucunda kabak kemane eğitiminde ve icrasında kullanılan sağ ve sol el tekniklerine ilişkin veriler yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kabak kemane, sağ el teknikleri, sol el teknikleri, eğitimci görüşleri, icracı görüşleri.

ABSTRACT

The aim of the study is to review the opinion of the *kabak kemane* educators and performers on right and left hand techniques. A total of eighteen people, including thirteen educators from ten different universities and five *kabak kemane* artists from TRT, the Ministry of Culture and Tourism took part in the research group. Interview questions prepared by the researcher were sent to two field experts via e-mail, reliability-validity checks were ensured, and after ethical approval was obtained, data were collected by interviewing *kemane kemane* educators and performers through a video conference program called "zoom". The data obtained were categorized by the content analysis method and presented to the reader by using tables. Within the scope of the research following information is obtained: Which of the undergraduate grade the educators included right and left hand techniques, how did they use right and left hand techniques of other string instruments with in the usage of *kabak kemane*, the terminological preference (as in Turkish or Western) of the right and left hand techniques preferred by educators and performers, right and left hand techniques used in the works performed in Teke Region and their views on the existing written materials related to these techniques are given. Then, as a result of these interviews, the data on the right and left hand techniques used in the training and performance of the *kabak kemane* were interpreted.

Keywords: Kabak Kemane, right hand techniques, left hand techniques, educator opinion, performer's opinion.

Araştırma Makalesi/Research Article Geliş Tarihi/Received Date: 15.10.2022 **Kabul Tarihi/Accepted Date:** 30.01.2023

* **Sorumlu Yazar/Corresponding Author:** Dr. Öğr. Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, veliyntm@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3524-4745

** Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, uturkmen@comu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0847-779X

EXTENDED ABSTRACT

Bow techniques and technical features have a place in all bows. Bow techniques and development strategies in the Turkish folk music, *kabak kemane* refer to techniques from the master to practice or mastery, to the apprentice, by observation, or to self-righteous techniques. In this sense, technical education will not be adequately trained for a project to design more folk songs with the master-apprentice method.

The master-apprentice method has a very important place in the teaching of *kabak kemane*. The teaching of the instrument has been transferred from master to apprentice both in terms of performance and structure and has survived to the present day. However, apart from a few studies from the past to the present, there is no written document in the teaching of *kabak kemane* and the technical performances transferred by the master-apprentice tradition have remained on the shelf orally.

It is a known fact that Turkish Radio and Television Corporation's (TRT) Turkish folk music repertoire is used in teaching the instrument. It is also noteworthy that there is no notation specific to the instrument, since the notes of Turkish folk music works are mostly written for vocal performance. In this sense, techniques can create differences in spelling and vocalization due to the absence of tempo and nuance signs in notation. This situation also reveals that a common performance style and terminology cannot be formed with *kabak kemane* in lessons, events or concerts. Another important point is that right and left hand techniques are not sufficiently included in method studies.

This study aims to determine which techniques the *kabak kemane* educators and performers use during the performance of the instrument and whether the techniques in right-left hand exercises are used in the performance of Western-sourced string instruments. In addition, the problems they encounter during instrument training and performance; and also the right and left hand techniques specific to the instrument are aimed to be determined. Performing the instrument with a common language, rather than individually, will contribute to the technical development of the instrument.

With this research, it is aimed to describe the views of the educator-performer on the right and left hand techniques used in the training and performance of the *kabak kemane*. As part of data collection, an interview form is prepared for *kabak kemane* educators and performers. The prepared form was sent to two field experts and submitted to the ethics committee after approval. After being approved by the ethics committee, interviews were held with *kabak kemane* educators and performers. The interviews with the trainers and performers were recorded in the electronic environment using the video conference platform called "zoom" and the data were collected.

The data obtained was subjected to content analysis and the current situation was tried to be described. The data recorded on the computer were categorized and first coded as *kabak kemane* educators (KKE) and *kabak kemane* performers (KKI). The codes created under the research questions and the answers given to them were written. After the written codes and answers are brought together, they are examined and it is searched whether there were common aspects between the codes. In this way, themes are created and tabulated by comparing common aspects and expressions between codes.

It is known that the melodies in the TRT THM repertoire are mostly used in the teaching process of Kabak violin. However, when the studies done so far are examined, it is seen that the subjects including the right and left hand techniques for the teaching and performance of the *kabak kemane* in this repertoire and outside the repertoire have

not been adequately addressed. In this context, it has been understood that there is no common idea in terms of terminology and performance regarding right and left hand techniques in the interviews and literature review with the educators who conduct the *kabak kemane* lessons, TRT, the Ministry of Culture and Tourism and the *kabak kemane* artists.

In addition, it is known that zucchini violine lessons are held with more than one person as well as individually. Considering this situation, it is necessary to determine the right and left hand techniques and to specify them in the notation in order to achieve a common performance in *kabak kemane* lessons with two or more people. In this respect, it is thought that the explanatory and visual signs of writing a musical note for the *kabak kemane* and performing this instrument are not sufficiently specified or ignored on the notation. Therefore, it is thought that these situations are an important obstacle in the development of the teaching and performance of the instrument.

The research group of the study included 13 educators from 10 different universities and 5 *kabak kemane* artists from TRT and the Ministry of Culture and Tourism. Demographic information of the educators and performers interviewed are given in Table 1. and Table 2.

The data of the educators' opinion about the undergraduate years in which right and left hand techniques are included in the *kabak kemane* education and the process of application; and whether they wrote etudes for right and left hand is also included as information.

When the additional opinion of the performers regarding the right and left hand techniques are examined, it is stated that these techniques will be used in other regions besides the Teke Region, that these techniques are known in the universal sense, and that in addition to these techniques, they are performed by striking the bow on the boat in the *kabak kemane* performance.

Both educators and performers use the right and left hand techniques during the performance, but they are not used as written on the notation. It has been observed that there is not yet a common consensus regarding the right and left hand techniques among both educators and performers in terms of terminology. In this sense, the right and left hand techniques on the instrument should be determined as soon as possible, and a common terminology and playing performance should be caught both in the teaching process and in its performance.

Geleneksel Türk müziği çalgılarının öğretimi ustadan çırağa veya meşk yöntemi ile günümüze kadar aktarılmıştır. Meşk, yazılı bir doküman olmadan sözlü olarak müzikal aktarımın sağlanması ve meşk eden kişilerle taklit ve ezbere dayalı bir etkileşimden meydana gelen yöntemdir. “Bir örneği taklit etmek suretiyle öğrenmek veya öğretmek (temeşşük=karşılıklı öğrenip öğretmek, birbirine meşk etmek). Mûsikide meşk, bir üstad tarafından mûsikî parçasının tadrîcen çalınması ve okunması sûretiyle talebeyle öğretilmesi ve talebe tarafından öğrenilmesi demektir” (Öztuna, 2000: 250). “Meşk, müziğin yazıya dökülmediği, notaya alınmadığı, yazılı kâğıttan öğrenilip icra edilmediği, icat edilmiş bazı nota yazılarının da kullanılmayıp dışlandığı bir müzik evreninin eğitim yöntemidir” (Behar, 2019: 22-23). Meşk yöntemi diğer adıyla Türk halk müziğinde kullanılan usta - çırak yöntemi, ustanın icra ettiği çalgıyı görsel ve işitsel olarak müzikal tavrı, üslubu çırak hafızasına alarak bunu taklit yoluyla kendi çalgısına aktarmasıdır.

Usta-çırak yöntemi kabak kemane öğretiminde çok önemli bir yere sahiptir. Kabak kemane öğretiminde geçmişten günümüze birkaç çalışmanın dışında yazılı bir doküman olmaması sebebiyle usta-çırak geleneğiyle aktarılan icralar sözlü olarak kalmıştır. Kabak kemanenin öğretimi de gerek icra açısından gerek yapısal olarak ustadan çırağa yöntemiyle aktarılmış ve günümüze kadar ulaşabilmiştir.

İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarının kurulması ile birlikte akademik olarak kabak kemane eğitime geçilmiştir. Urhan (2014) çalışmasında, 1976’dan beri Türk Musikisi Devlet Konservatuvarlarının programlarında kabak kemane derslerinin olduğunu fakat ders verecek öğretim elemanının olmaması nedeniyle derslerin verimli geçmediğini ifade etmektedir. İlerleyen süreçte konservatuvarlarda kabak kemane dersleri açılmıştır. Fakat kabak kemane derslerini yürüten öğretim elemanlarının sayıca az olması, teknik icra ve yöresel icranın aktarımı konusunda yeterli düzeyde kabak kemaneye yönelik dokümanların olmaması gibi sorunlar kabak kemane eğitimini olumsuz etkilemiştir.

Günümüzde kabak kemane eğitimi, usta çırak ilişkisinden sistematik bir eğitim sürecine doğru yönelmektedir. Bu süreçte akademisyenler kabak kemane derslerini kendi oluşturdukları eğitim planına uygun şekilde yürütmektedir.

Kabak kemane eğitiminde ve icrasındaki temel sorunlardan birisi de sağ ve sol el teknikleridir. Bu kapsamda tekniğin müzik olarak tanımına bakıldığında Say çalışmasında şu şekilde ifade etmiştir: “Müzikte teknik, genel olarak “yöntem bilgisi” anlamına geldiği kadar “uygulama becerisi” anlamında da kullanılır. Yöntem bilgisi anlamında teknik, yaratıcılığa yol açan beceriler bütünüdür; yorumcuya kolaylık sağlayan yetilerdir” (Say, 2005: 457). Dolayısıyla kolaylık sağlayan bu yetiler çalgının öğretiminde de önemli paya sahiptir. Çalgı öğrenimi ve öğretimi gerçekleşirken teknik çalışmalar çalgının gelişimine katkı sağlamaktadır. Çalgıda kazanılan teknik beceri “beynin vücut kaslarıyla olan ilişkisinden ibarettir. Sağ ve sol elin, kolların ve parmakların zihinsel olarak yönetilebilmesi aynı zamanda fiziksel olarak gereken çalma hareketlerinin yerine getirilebilmesi yeteneğidir.” (Aksak, 2014: 5). Çalgıyı icra etme süreçlerinde icracının sağ ve sol el parmaklarını kullanarak çalgıdaki tüm icra biçimlerini ustalıkla kazanması önemlidir. Bu açıdan çalgıdaki icra ustalığına giden yolun bir parçası ise sağ ve sol eldeki icra teknikleridir. Bu teknikler, icracının çalgısını icra etmesini kolaylaştırır ve çalgıya olan hâkimiyeti artırır. “Galamian’a göre teknik, sol ve sağ elin, kolların ve parmakların zihinsel olarak yönetilebilmesi aynı zamanda fiziksel olarak gereken çalma hareketlerinin yerine getirilebilmesi yeteneğidir. Kısacası, çalgının olanaklarının tümü üzerinde tam bir ustalık kazanmaktır. Bu ustalık, çalgıcının, kontrol mekanizmasının tam

anlamıyla uygulanması anlamına gelmektedir. Çünkü kazanılan bu ustalık en yüksek sanatsal başarıya giden yolu açar” (Galamian akt. Göküstün: 2012: 14).

Tüm yaylı çalgılarda yay teknikleri ve süsleme teknikleri önemli bir yere sahiptir. Türk halk müziği (THM) yaylı çalgılarından biri olan kabak kemanedeki yay teknikleri ve süsleme teknikleri çırağın ustadan öğrendiği gözlemlendiği veya kendi kendine geliştirdiği tekniklerden ibarettir. Bu anlamda usta çırak yöntemiyle daha çok türkü öğretimine odaklı bir çalgı öğretimi gerçekleştiği için teknik konulara yeteri kadar önem verilmediği düşünülmektedir.

Çalgının öğretiminde TRT THM repertuarından yararlanıldığı bilinen bir gerçektir. THM eserlerinin notaları daha çok ses icrasına yönelik yazıldığı için çalgıya özgü bir notasyonun olmadığı da dikkat çekmektedir. Çalgıya göre yazılmadığına ilişkin alan yazındaki benzer çalışmalarda da değinilmiştir (Ekici, 2006: 7; Özdek, 2015: 36). Bu anlamda teknikler, tempo, nüans terimlerinin notasyonda olmamasından dolayı yazılışı ve seslendirilişinde farklılıklar oluşturabilmektedir. Bu durum kabak kemane derslerinde, etkinliklerde veya konserlerde kabak kemaneye ortak bir icra üslubunun ve terminolojinin oluşmadığını da ortaya çıkarmaktadır. Diğer önemli nokta ise metot çalışmalarında da sağ ve sol el tekniklerine yeterince yer verilmediği bilinmektedir. Benzer çalışmada değinilmiştir (Kutlu ve Gereken 2021: 335).

Bu çalışma, kabak kemane eğitimci ve icracılarının çalgı icrası sırasında hangi teknikleri kullandıklarını ve Batı kaynaklı yaylı çalgıların icrasında sağ el-sol el çalışmalarındaki tekniklerin kullanılıp kullanılmadığının belirlenmesini amaçlamaktadır. Ayrıca çalgı eğitimi ve icrası sırasında karşılaştıkları sorunların tespiti ve çalgıya özgü sağ ve sol el tekniklerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Çalgının bireysellikten ziyade toplu çalışmalarda da ortak bir dilde icra edilmesi çalgının teknik gelişimine katkı sağlayacaktır.

İlgili Araştırmalar

Kabak kemanedeki sağ ve sol el tekniklerine ilişkin açıklamalar şu çalışmalarda değinilmiştir:

Akyol ve Özay (2015), “Teke Bölgesi Geleneksel Çalgılarından Kabak Kemane'nin Ülkemizdeki Eğitim Uygulamaları ve Bir Metod Önerisi” adlı bildiride, kemaneye özgü çarpmalar, glisando ve trilden bahsetmiştir.

Bircan (2010), tez çalışmasında artikülasyon ve yay uygulamalarına yer vermiştir. Ayrıca eserler üzerinde bu artikülasyon ve yay uygulamalarıyla ilgili örnekler göstermiştir.

Çelik (2019), metot çalışmasında glissando, vibrato teknikleriyle ilgili açıklamada bulunmuştur.

Durmaz (2021), tez çalışmasında bağırsız çalma (detache) tekniğini, bağlı çalma tekniği, çekiçleme tekniği, kesik çalma tekniği, zıplatarak çalma tekniği, çift ses çalma tekniği, çarpma tekniği, tril tekniği ve vibrato tekniklerine yer vermiştir.

Duygulu (2014), kitap çalışmasında kemane ve ıklığda kaydırarak çalma tekniğinden bahsetmiştir.

Dengiz, Başaran ve Koç'un (2019), Güzel Sanatlar Lisesi (GSL) çalgı eğitimi kemane lise 9. ders kitabında bağırsız yay (detaşe), bağlı yay (legato) temel yay tekniklerine yer verilmiştir.

Dengiz, Başaran ve Koç'un (2019), GSL çalgı eğitimi kemane lise 10. ders kitabında çarpma ve tril tekniklerinden bahsedilmiştir.

Dengiz, Başaran ve Koç'un (2019), GSL çalgı eğitimi kemane lise 11. ders kitabında glissando tekniğine yer verilmiştir.

Dengiz, Başaran ve Koç'un (2019), GSL çalgı eğitimi kemane lise 12. ders kitabında vibrato tekniğine yer verilmiştir.

Eşigül (2018), tez çalışmasında Orta Anadolu Abdal müzik geleneğinde icra edilen kemanın icra tekniklerinin kabak kemanede nasıl uygulanabileceğine değinmiştir. Ayrıca yay teknikleri; detache, legato ve süsleme teknikleri; çarpma, mordan, glissando, tril, vibrato gibi tekniklere de çalışmasında yer vermiştir.

Merdivan (2021) tez çalışmasında sağ el teknikleri (legato, detache, staccato) ve sol el tekniklerine (tril, çarpma, glissando, vibrato) yer vermiştir.

Özdemir (2020), ıklığ metodunda legato, pizzicato tekniklerine değinmiştir.

Şimşek (2013), tez çalışmasında staccato, legato, detache, tremolo, sul ponticello, tremolo, vibrato, tril, çarpma, glissando, mordan tekniklerine yer vermiştir.

Çalışmanın Amacı, Önemi

Bu araştırmayla, kabak kemane eğitiminde ve icrasında kullanılan sağ ve sol el tekniklerine yönelik eğitimci-icracı görüşlerinin betimlenmesi hedeflenmiştir. Kabak kemanedeki sağ ve sol el tekniklerinin eğitimci ve icracı görüşlerinin belirlenmesiyle ilgili araştırmalara katkı sağlaması açısından önemlidir.

Problem

Kabak kemanenin öğretimi sürecinde çoğunlukla TRT THM repertuarındaki ezgilerden faydalandığı bilinmektedir. Kabak kemaneye yönelik çalışmalar incelendiğinde TRT repertuarı ve bu repertuarın dışında da kabak kemane öğretimine ve icrasına yönelik sağ ve sol el tekniklerini içeren konulara yeterince değinilmediği görülmektedir.

Kabak kemane derslerinin bireysel olarak gerçekleştirilmesi dışında birden fazla kişiyle de yapıldığı bilinmektedir. Bu durum da göz önünde bulundurulduğunda iki veya daha fazla kişiyle kabak kemane derslerinde ortak bir icra yakalayabilmek için sağ ve sol el tekniklerinin belirlenmesi ve notasyonda belirtilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu açıdan kabak kemaneye yönelik bir nota yazımının ve bu çalgıyı icra etme noktasında açıklayıcı ve görsel işaretlerin nota üzerinde yeterince belirtilmediği veya göz ardı edildiği düşünülmektedir. Dolayısıyla çalgının öğretimi ve icrasının gelişmesinde söz konusu durumların önemli bir engel olduğu düşünülmektedir.

Bu kapsamda araştırmanın alt problemleri şu şekilde hazırlanmıştır:

1. Eğitimcilerin sağ ve sol el tekniklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. İcracıların sağ ve sol el tekniklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Eğitimcilerin Teke Yöresi eserlerinin icrasında kullandıkları sağ ve sol el tekniklerine yönelik görüşleri nelerdir?
4. İcracıların Teke Yöresi eserlerinin icrasında kullandıkları sağ ve sol el tekniklerine yönelik görüşleri düşünceleri nelerdir?

YÖNTEM

Bu çalışma, nitel araştırma çerçevesinde hazırlanmış olup tarama modeline dayalı betimsel bir çalışmadır. Nitel araştırma, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 41). “Sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan tarama araştırmaları, geniş gruplar üzerinde yürütülen, gruptaki bireylerin bir olgu ve olayla ilgili olarak görüşlerinin, tutumlarının alındığı, olgu ve olayların betimlenmeye çalışıldığı araştırmalardır” (Karakaya, 2014: 59).

Araştırma Grubu

Çalışmanın araştırma grubunda 10 farklı üniversiteden 13 eğitimci ve TRT ve Kültür ve Turizm Bakanlığı’ndan 5 kabak kemane sanatçısı yer almıştır. *Tablo 1’* de ve *tablo 2’* de görüşme yapılan eğitimci ve icracı kişilerin demografik bilgilerine yer verilmiştir.

Tablo 1. Kabak Kemane Eğitimcilerinin Demografik Bilgileri

No	Kurumu	Yaş	Kabak Kemane Eğitimciliğinde Toplam Süre (Yıl)	Lisans Eğitimi Aldığı Kurum Türü	En Son Mezun Olduğu Eğitim Programı	Kadro Tipi
1	Akdeniz Üniversitesi Antalya Devlet Konservatuvarı Geleneksel Türk Müziği Bölümü	34	8	Konservatuvar	Yüksek Lisans	Öğr. Gör.
2	Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi İcra Sanatları Fakültesi	33	1	Konservatuvar	Yüksek Lisans	Öğr. Gör.
3	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı	36	3	Eğitim Fakültesi	Doktora	Dr. Öğr. Üyesi
4	Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı	40	18	Konservatuvar	Doktora	Dr. Öğr. Gör.
5	Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı	45	21	Konservatuvar	Lisans	Öğr. Gör.
6	Erzurum Atatürk Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı	33	1	Konservatuvar	Yüksek Lisans	Öğr. Gör.
7	Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı	53	28	Konservatuvar	Doktora	Doç. Dr. Sanatçı Öğr. Üyesi
8	Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı	31	8	Konservatuvar	Yüksek Lisans	Öğr. Gör.
9	İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı	59	36	Konservatuvar	Sanatta Yeterlik	Dr. Öğr. Gör.
10	İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı	49	28	Konservatuvar	Doktora	Dr. Öğr. Gör.
11	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı	32	1	Konservatuvar	Lisans	Arş. Gör.
12	Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi	41	14	Konservatuvar	Doktora	Dr. Öğr. Üyesi
13	Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi	36	10	Eğitim Fakültesi	Yüksek Lisans	Öğr. Gör.

* Bu tablo, üniversite isimlerinin alfabetik sıralamasına göre yapılmıştır. Buradaki sıralama, görüşme sırasıyla ve eğitimci kodları (KKE) ile ilişkili değildir. Örneğin, tabloda 1. sırada yer alan üniversitedeki eğitimci ile (KKE1) kodlu eğitimci aynı kişi değildir.

Tablo 2. Kabak Kemane İcracılarının Demografik Bilgileri
Kabak Kemane İcracılarının Demografik Bilgileri

No	Kurumu	Yaş	Kurumdaki Kabak Kemane İcracılığında Toplam Süre (Yıl)	Lisans Eğitimini Aldığı Kurum Türü	En Son Mezun Olduğu Eğitim Programı	Kurumdaki Kadro Tipi
1	Kültür Bakanlığı İstanbul Devlet Türk Halk Müziği Korosu	38	24	-	-	Kabak Kemane Sanatçısı
2	TRT Ankara Radyosu	34	6	Konservatuvar Temel Bilimler Bölümü	Lisans	Kabak Kemane Sanatçısı
3	TRT Ankara Radyosu	57	30	Eğitim Fakültesi Resim İş Eğitimi	Yüksek Lisans	Kabak Kemane Sanatçısı
4	TRT İstanbul Radyosu	62	38	Açık Öğretim Fakültesi Sosyoloji Bölümü	Lisans	Kabak Kemane Sanatçısı
5	TRT İzmir Radyosu	32	6	Konservatuvar Temel Bilimler Bölümü	Lisans	Kabak Kemane Sanatçısı

* Bu tablo, kurum isimlerinin alfabetik sıralamasına göre yapılmıştır. Buradaki sıralama, görüşme sırasıyla ve icracı kodları (KKİ) ile ilişkin değildir. Örneğin, tabloda 1. sırada yer alan icracı ile (KKİ1) kodlu icracı aynı kişi değildir.

Veri Toplama

Veri toplama kapsamında, kabak kemane eğitimcileri ve icracılarına yönelik görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan form iki alan uzmanına gönderilmiş ve onay alındıktan sonra etik kurula sunulmuştur. Etik kurul tarafından onaylandıktan sonra kabak kemane eğitimcileri ve icracılarıyla görüşmeler yapılmıştır. Eğitimci ve icracılarla yapılan görüşmeler “zoom” adlı video konferans platformu kullanılarak bilgisayar ortamında kayıt altına alınmış ve veriler toplanmıştır.

Veri Analizi

Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak mevcut durum betimlenmeye çalışılmıştır. Bilgisayara kaydedilen veriler, kategorize edilerek ilk olarak kabak kemane eğitimcileri (KKE) ve kabak kemane icracıları (KKİ) olarak kodlanmıştır. Araştırma soruları altına oluşturulan kodlar ve karşısına da verilen cevaplar yazılmıştır. Yazılan kodlar ve cevaplar bir araya getirildikten sonra incelenmiş ve kodlar arasında ortak yönlerin olup olmadığı aranmıştır. Bu sayede ortak yönler, kodların arasındaki ifadeler karşılaştırılarak temalar oluşturulmuş ve tablolandırılmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

1. Eğitimcilerin sağ ve sol el tekniklerine ilişkin görüşleri nelerdir?

Eğitimcilerin, yaylı çalgılarda kullanılan sağ ve sol el tekniklerinin kabak kemane eğitimindeki kullanımına yönelik görüşleri tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. *Diğer Yaylı Çalgılarda Kullanılan Sağ ve Sol El Tekniklerinin Kabak Kemanedeki Kullanımına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri*

Eğitimci Görüşleri	Eğitimciler	Frekans
Yaylı Çalgılardaki Tekniklerin Kullanıldığı	KKE5, KKE6, KKE7, KKE8, KKE9, KKE10 KKE11, KKE12, KKE13	9
Geleneksel İcradaki Teknikler Tespit Edilmeli	KKE1, KKE5, KKE8	3
Notasyonda Tekniklerin Yazılmaması	KKE9	1
Teknik Farklılıkların Olduğu	KKE2	1
Yöresel Tavrın Aktarılmasındaki Sorunlar	KKE1	1

Tablo 3'teki veriler incelendiğinde eğitimcilerin sağ ve sol el tekniklerine ilişkin diğer yaylı çalgılardaki tekniklerden faydalandıkları (9) belirlenmiştir. Bunun yanı sıra kabak kemanedeki tekniklerle ilgili eğitimcilerin sorunlarla karşılaştığı ifadeler ortaya çıkmıştır. Bunların, geleneksel icradaki teknikler tespit edilmeli (3), notasyondaki tekniklerin yazılmaması (1), diğer yaylı sazlarla teknik farklılıkların olduğu (1), yöresel tavrın aktarılmasındaki sorunlar (1) olduğu tespit edilmiştir.

Eğitimcilerin, kabak kemane eğitiminde sağ ve sol el tekniklerine hangi lisans yıllarında yer verdikleri ve bu teknikleri uyguladığı süreç hakkındaki görüşleri aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

Tablo 4. *Kabak Kemane Eğitiminde Sağ ve Sol El Tekniklerinin Lisans Yıllarına Göre Dağılımı*

Eğitimci Görüşleri	Eğitimciler	Frekans
Belirlenmiş Lisans Programının Olmadığı	KKE1, KKE2, KKE6, KKE9, KKE10, KKE12, KKE13	7
Lisans 1	KKE3, KKE4, KKE5, KKE8, KKE10	5
Lisans 2	KKE1, KKE5, KKE7, KKE8	4
Lisans 3	KKE5, KKE8	2
Lisans 4	KKE5, KKE8	2

Tablo 4 incelendiğinde eğitimcilerin, konservatuvarlardaki ders programlarında sağ ve sol el tekniklerine yönelik lisans yıllarına göre dağılımına bakıldığında, belirlenmiş lisans programının olmadığı (7), lisans 1' de (5), lisans 2'de (4), lisans 3'de (2) ve lisans 4'de (2) olmak üzere yer verdikleri ortaya çıkmıştır.

Kabak kemane eğitimi veren kurumlarda ortak bir programa göre geçilecek olan eserlerde kullanılan tekniklerin daha önceden belirlenip lisans yıllarına ve dönemlere bölerek sistematik bir yapının olması öğrencilerin çalgıdaki icra tekniklerinin gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Tablo 5. *Eğitimcilerin Kabak Kemane Eğitiminde Sağ ve Sol El Tekniklerinin Sürecine İlişkin Görüşleri*

Eğitimci Görüşleri	Eğitimciler	Frekans
Eser Öğretimi Gerçekleşirken	KKE2, KKE6, KKE7, KKE8, KKE11, KKE12, KKE13	7
Taksonomi	KKE3, KKE13	2
Etüt Derslerinde Öğretildiği	KKE9	1

Tablo 5'teki veriler incelendiğinde eğitimcilerin sağ ve sol el tekniklerine ilişkin ders süreçlerinde, eser öğretimi gerçekleşirken (7), taksonomi (2), etüt derslerinde öğretildiği (1) şeklinde ifadelerin ortaya çıktığı görülmüştür.

Eğitimcilerin, sağ ve sol el tekniklerine yönelik etüt yazıp yazmadıklarına ilişkin veriler aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

Tablo 6. Eğitimcilerin Sağ ve Sol El Teknikleriyle İlgili Etüt Yazımlarına İlişkin Görüşleri

Eğitimci Görüşleri	Eğitimciler	Frekans
Tekniklerle İlgili Etüt Yazıldığı	KKE1, KKE2, KKE3 KKE5, KKE6, KKE7 KKE8, KKE9, KKE11 KKE12, KKE13	11
Tekniklerle İlgili Etüt Yazılmadığı	KKE4, KKE10	2

Tablo 6 incelendiğinde eğitimcilerin çoğunluğu sağ ve sol el teknikleriyle ilgili etüt yazdıklarını ifade etmişlerdir. Elde edilen veriler incelendiğinde tekniklerle ilgili etüt yazıldığı (11), tekniklerle ilgili etüt yazılmadığı (2) şeklinde olduğu belirlenmiştir.

2. İcracıların sağ ve sol el tekniklerine ilişkin görüşleri nelerdir?

İcracıların, yaylı çalgılarda kullanılan sağ ve sol el tekniklerinin kabak kemane icrasındaki kullanımına yönelik görüşleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 7. Yaylı Çalgılarda Kullanılan Sağ ve Sol El Tekniklerinin Kabak Kemanedeki Kullanımına İlişkin İcracıların Görüşleri

İcracı Görüşleri	İcracılar	Frekans
Kemandaki Tekniklerin Kullanıldığı	KKİ3, KKİ4	2
Kabak Kemanenin Tekniğine Uygun Olanının Kullanıldığı	KKİ2	1
Yaylı Çalgılardaki Tekniğin Kabak Kemanede Aynı Olmadığı	KKİ5	1
Yaylı Çalgıların Teknikleri Kabak Kemaneye Uyarlanmalı	KKİ1	1

Tablo 7 incelendiğinde icracılar, kabak kemane icrasında kemandaki tekniklerin kullanıldığını (2), kabak kemanenin tekniğine uygun olanının kullanıldığını (1), yaylı çalgılardaki tekniğin kabak kemanede aynı olmadığı (1), yaylı çalgıların teknikleri kabak kemaneye uyarlanmalı (1) şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır.

İcracıların, sağ ve sol el tekniklerine yönelik etüt yazıp yazmadıklarına ilişkin veriler aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

Tablo 8. İcracıların Sağ ve Sol El Teknikleriyle İlgili Etüt Yazımlarına İlişkin Görüşleri

İcracı Görüşleri	İcracılar	Frekans
Tekniklerle İlgili Etüt Yazılmadığı	KKİ3, KKİ4, KKİ5	3
Tekniklerle İlgili Etüt Yazıldığı	KKİ1, KKİ2	2

Tablo 8 incelendiğinde sağ ve sol el tekniklerine yönelik 3 icracının etüt yazmadığı ve 2 icracının etüt yazdıkları tespit edilmiştir.

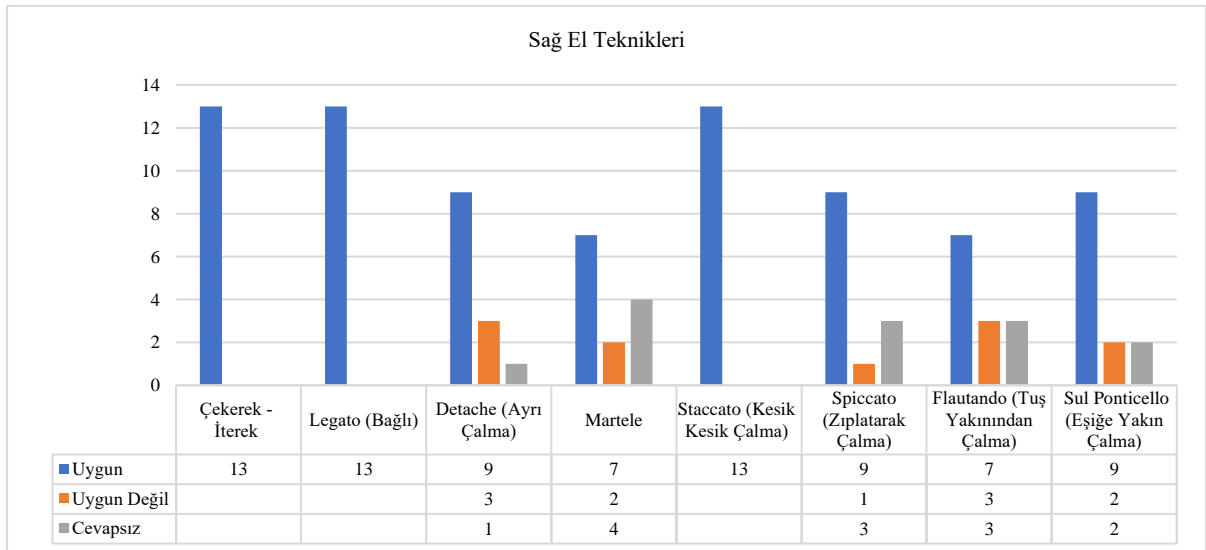
3. Eğitimcilerin Teke Yöresi eserlerinin icrasında kullandıkları sağ ve sol el tekniklerine yönelik görüşleri nelerdir?

Eğitimcilerin Teke yöresi eserlerinin icrasını ve öğretimini yaparken kullandıkları sağ ve sol el tekniklerine ilişkin veriler tablo 9'da yer verilmiştir:

Tablo 9. Sağ El Teknikleri ve Sembolleri ile İlgili Eğitimcilerin Görüşleri
Sağ El Teknikleri ve Sembolleri ile İlgili Eğitimcilerin Görüşleri

No	Sembol Adı	Sembol	Örnek	KKE 1	KKE 2	KKE 3	KKE 4	KKE 5	KKE 6	KKE 7	KKE 8	KKE 9	KKE 10	KKE 11	KKE 12	KKE 13	Uygun	Uygun Değil	Cevapsız	Toplam
1	Çekerek			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	13	0	0	13
2	İterek			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	13	0	0	13
3	Legato (Bağlı)			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	13	0	0	13
4	Detache (Ayrı çalma)			+		+	+	-	+	-	+	+	+	-	+	+	9	3	1	13
5	Martele (Isırtmalı)			+	+		+	+	-	+	+		-	+			7	2	4	13
6	Staccato (Kesik Kesik Çalma)			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	13	0	0	13
7	Spiccato (Zıplatmalı)			+	+		+	-	+	+	+		+	+	+		9	1	3	13
8	Flautando (tuş yakınından çalınması)			-	+		+	+	-	+	+	+	-	+			7	3	3	13
9	Sul ponticello (Eşiğe yakın çalınması)			-	+	+		+	+	-	+	+	+	+	+		9	2	2	13

Şekil 1. Sağ El Teknikleri ile İlgili Eğitimcilerin Görüşleri

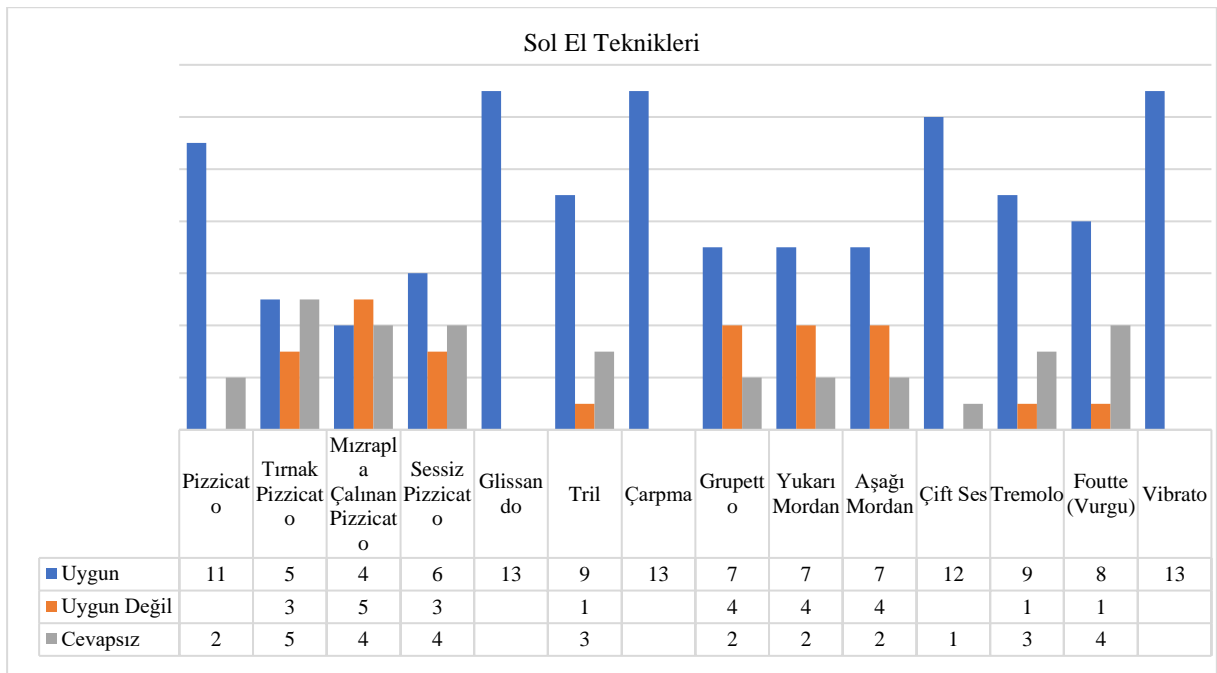
Tablo 9 ve şekil 1 incelendiğinde eğitimciler, kabak kemane eğitimi sürecinde *çekerek - iterek* (13 eğitimci), *legato* (bağlı) (13), *detache* (ayrı çalma) (9), *martele* (7), *staccato* (kesik kesik çalma) (13), *spiccato* (zıplatarak çalma) (9), *flautando* (tuş yakınından çalma) (7), *sul ponticello* (eşiğe yakın çalma) (9) gibi sağ el tekniklerini Teke Yöresi eserlerinin icrasında kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 10. Sol El Teknikleri ve Sembolleri ile İlgili Eğitimcilerin Görüşleri

No	Sembol Adı	Sembol	Örnek	KKE 1	KKE 2	KKE 3	KKE 4	KKE 5	KKE 6	KKE 7	KKE 8	KKE 9	KKE 10	KKE 11	KKE 12	KKE 13	Uygun	Uygun Değil	Cevapsız	Toplam
1	Pizzicato	+		+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	11	0	2	13
2	Tırnak Pizzicato	∪		+		+		+	+	-		-		-	+		5	3	5	13
3	Mızrapla Çalınan Pizzicato	◀		+		-		+	-	-	+	-		-	+		4	5	4	13
4	Sessiz Pizzicato	∪ □		+		-		+	+	-	+	+		-	+		6	3	4	13
5	Glissando	a)		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	13	0	0	13
		b)		+		-	+	+	+	+		+			+	+		8	1	4
6	Tril	a)					-	+	+		+	+	+	+	+	+	9	1	3	13
		b)		+	+	+	+		+	+		+			+	+		9	0	4
7	Çarpma			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	13	0	0	13
8	Grupetto	(Yazılır)																		
		(Okunur)		-	-	+		+	-	+	+	+		-	+	+		7	4	2
9	Yukan Mordan	(Yazılır)																		
		(Okunur)		-	-	+		+	-	+	+	+		-	+	+		7	4	2

10	Aşağı Mordan		- - + + - + + + - + +	7	4	2	13
11	Çift Ses		+ + + + + + + + + + + +	12	0	1	13
12	Tremolo		+ + + + + + - + + +	9	1	3	13
			+ + + + + + - + + +	9	1	3	13
13	Fouette (Vurgu)		+ + + + + - + + + +	8	1	4	13
14	Vibrato		+ + + + + + + + + + + +	12	0	1	13
			+ + + + + + + + + + + +	13	0	0	13
			+ + + + + + + + + + + +	12	0	1	13

Şekil 2. Sol El Teknikleri ile İlgili Eğitimcilerin Görüşleri

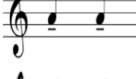

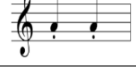
Tablo 10 ve şekil 2 incelendiğinde eğitimcilerin, Teke Yöresi eserleri icrasında kullandıkları sol el teknikleriyle ilgili *pizzicato* (11 eğitimci), *turnak pizzicato* (5), *mızrapla çalınan pizzicato* (4), *sessiz pizzicato* (6), *glissando* (13), *tril* (9), *çarpma* (13), *grupetto* (7), *yukarı mordan* (7), *aşağı mordan* (7), *çift ses* (12), *tremolo* (9), *foutte* (*vurgu*) (8), *vibrato* (13) gibi ifadelerle yer verdikleri tespit edilmiştir.

Sağ ve sol el tekniklerine ilişkin eğitimciler, terminolojik açıdan sağ ve sol el tekniklerini Türkçe olarak ifade ettiklerini ve bunun yanı sıra dile yerleşen bazı (tril, tremolo, glissando, pizzicato) Batı terimlerinin de kabak kemane eğitiminde aynı şekilde kullandıklarını ifade etmişlerdir.

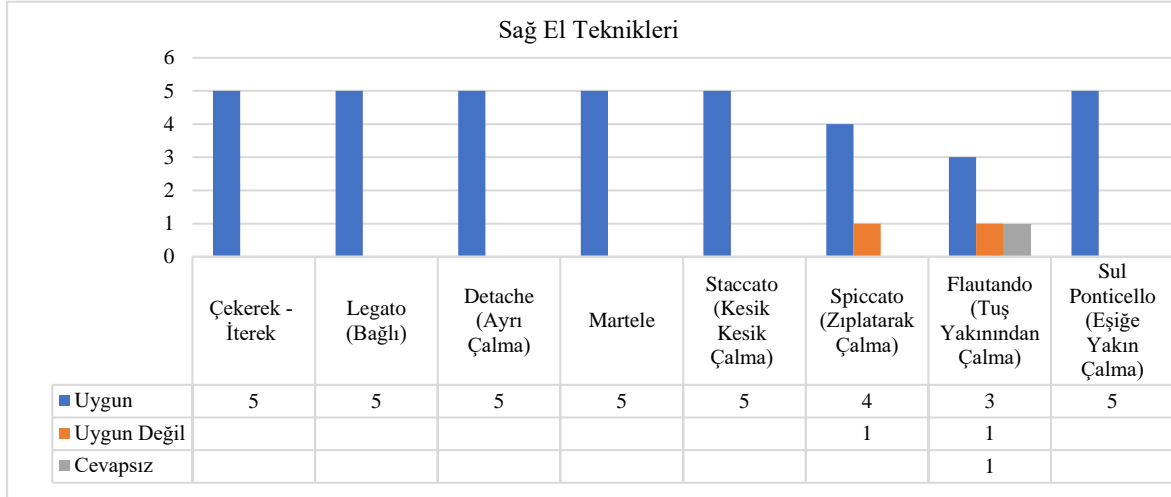
4. İcraçıların Teke Yöresi eserlerinin icrasında kullandıkları sağ ve sol el tekniklerine yönelik görüşleri düşünceleri nelerdir?

İcraçıların, Teke Yöresi eserlerinin icrasını yaparken kullandıkları sağ ve sol el tekniklerine ilişkin veriler aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

Tablo 11. Sağ El Teknikleri ve Sembolleri ile İlgili İcraçıların Görüşleri

No	Sembol Adı	Sembol	Örnek	KK1	KK2	KK3	KK4	KK5	Uygun	Uygun Değil	Cevapsız	Toplam
1	Çekerek			+	+	+	+	+	5	0	0	5
2	İterek			+	+	+	+	+	5	0	0	5
3	Legato (Bağlı)			+	+	+	+	+	5	0	0	5
4	Detache (Ayrı çalma)			+	+	+	+	+	5	0	0	5
5	Martele (Isırtmalı)			+	+	+	+	+	5	0	0	5
6	Staccato (Kesik Kesik Çalma)			+	+	+	+	+	5	0	0	5
7	Spiccato (Zıplatmalı)			-	+	+	+	+	4	1	1	5
8	Flautando (tuş yakınından çalınması)			-	+	+		+	3	1	1	5
9	Sul ponticello (Eşiğe yakın çalınması)			+	+	+	+	+	5	0	0	5

Şekil 3. Sağ El Teknikleri ile İlgili Eğitimcilerin Görüşleri

Tablo 11 ve şekil 3 incelendiğinde icracıların, Teke Yöresi eserlerinin icrasında kullandıkları sağ el teknikleriyle ilgili çekerek - iterek (5 icracı), legato (bağlı) (5), detache (ayrı çalma) (5), martele (5), staccato (kesik kesik çalma) (5), spiccato (zıplatarak çalma) (4), flautando (tuş yakınından çalma) (3), sul ponticello (eşiğe yakın çalma) (5) gibi ifadelerle yer verdikleri tespit edilmiştir.

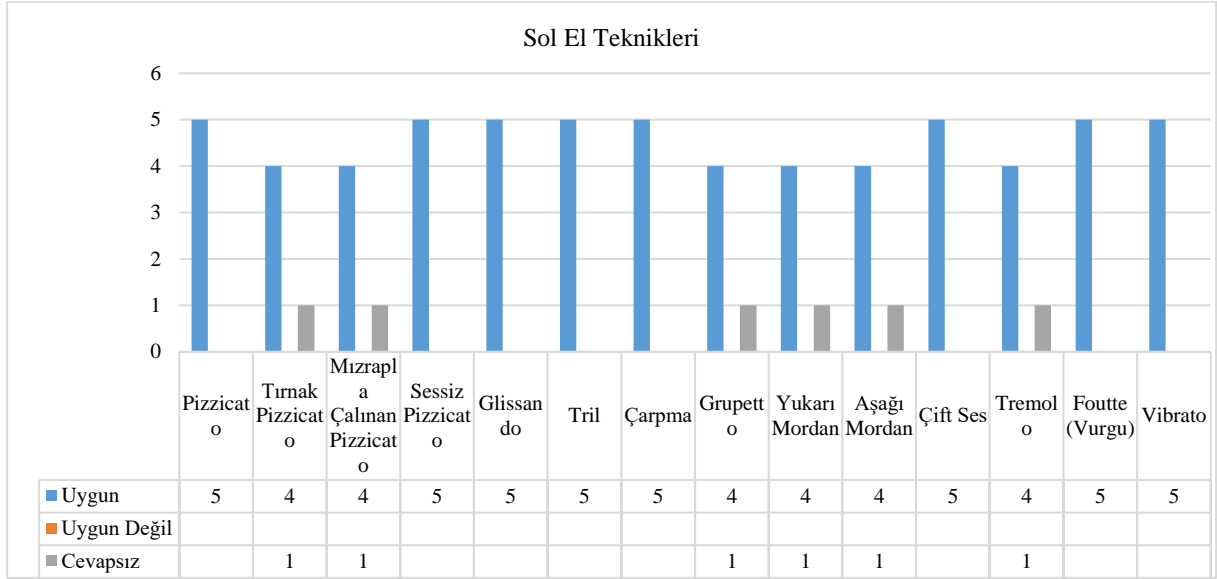
Tablo 12. Sol El Teknikleri ve Sembolleri ile İlgili Eğitimcilerin Görüşleri

No	Sembol Adı	Sembol	Örnek	KKI 1	KKI 2	KKI 3	KKI 4	KKI 5	Uygun	Uygun Değil	Cevapsız	Toplam
1	Pizzicato	+		+	+	+	+	+	5	0	0	5
2	Tırnak Pizzicato	∩		+	+	+		+	4	0	1	5
3	Mızrapla Çalınan Pizzicato	◀		+	+	+		+	4	0	1	5
4	Sessiz Pizzicato	∩		+	+	+	+	+	5	0	0	5
		∩		+	+	+	+	+	5	0	0	5
5	Glissando	a)		+	+	+	+	+	5	0	0	5
		b)		+	+	+		+	4	0	1	5
6	Tril	a)		+	+	+	+	+	5	0	0	5
		b)		+	+	+	+	+	5	0	0	5

Şekil 4. Sol El Teknikleri ile İlgili İcracıların Görüşleri

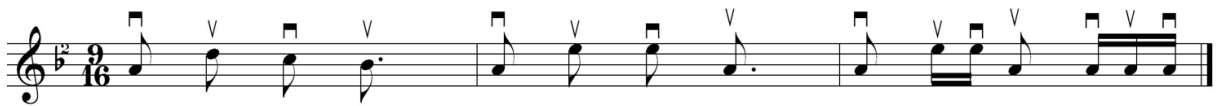

Tablo 12 ve şekil 4 incelendiğinde icracılar, Teke Yöresi eserlerinin icrasında *pizzicato* (5 icracı), *tırnak pizzicato* (4), *mızrapla çalınan pizzicato* (4), *sessiz pizzicato* (5), *glissando* (5), *tril* (5), *çarpma* (5), *grupetto* (4), *yukarı mordan* (4), *aşağı mordan* (4), *çift ses* (5), *tremolo* (4), *foutte (vurgu)* (4), *vibrato* (5) gibi sol el tekniklerini kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Sağ ve sol el tekniklerine ilişkin icracılar, Teke Yöresi haricinde diğer yörelerde de bu tekniklerin uygulanabilir olduğunu ve evrensel geçerliliği olan bu tekniklerin bilinmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Bu kapsamda eğitimci ve icracıların görüşleri değerlendirilerek sağ ve sol el tekniklerine yönelik üretilen örnek egzersizlere aşağıda yer verilmiştir:

Sağ El Teknikleri Egzersizler

Görsel 1. Yayı Çekme-İtme

Görsel 2. Bağlı Çalma

Görsel 3. Bağızsız Çalma

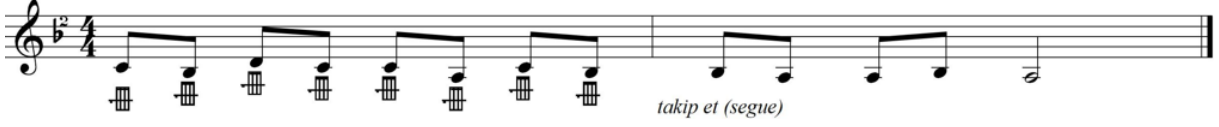
Görsel 4. Keskin Çalma

Görsel 5. Kesik Kesik Çalma

Görsel 6. Yayı Zıplatarak Çalma (Spiccato)

Görsel 7. Tuş yakınından Çalma (Sul Tasto-Fluotando)

Görsel 8. Eşiğe Yakın Çalma (Sul Ponticello)

Sol El Teknikleri Egzersizler

Görsel 9. Pizzicato

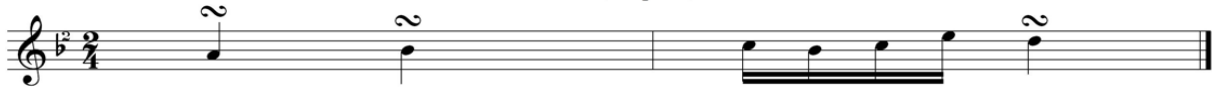
Görsel 10. Glissando

Görsel 11. Tril

Görsel 12. Çarpma

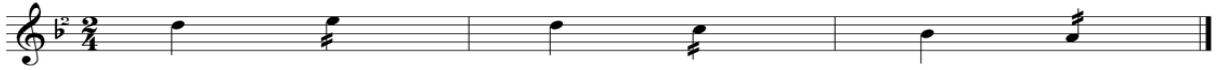
Görsel 13. Grupetto

Görsel 14. Mordan

Görsel 15. Çift Ses

Görşel 16. Tremolo

Görşel 17. Foutte (Vurgu)

Görşel 18. Vibrato

SONUÇ

Görüşleri alınan eğitimcilerin sağ ve sol el tekniklerine ilişkin diğer yaylı çalgılardaki tekniklerden faydalandıkları görülmüştür. Bunun yanı sıra geleneksel icradaki tekniklerin belirlenmediği, tekniklerin notaya yazılmadığı, diğer yaylı sazlarla teknik olarak farklılıkların ve yöresel tavrın aktarılmasındaki sorunların olduğu tespit edilmiştir. İcracıların çoğunluğu ise diğer yaylı çalgılardaki tekniklerin kullanılabilir ve uyarlanabilir olduğunu ifade etmişlerdir.

Eğitimcilerin, konservatuvarlardaki ders programlarında sağ ve sol el tekniklerine yönelik lisans yıllarına göre dağılımına bakıldığında çoğunlukla belirlenmiş bir lisans programının olmadığı tespit edilmiştir. Programı olan eğitimcilerin, sağ ve sol el tekniklerini öğretme aşamaları, daha çok eser öğretimi gerçekleşirken, belirli bir taksonomiye göre ve etüt öğretimi sırasında tercih ettikleri belirlenmiştir.

Eğitimcilerin, sağ ve sol el tekniklerini terminolojik açıdan Türkçe olarak ifade ettikleri ve bunun yanı sıra dile yerleşen bazı Batı terimlerini de (tril, tremolo, glissando, pizzicato) kabak kemane eğitiminde kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Kabak kemaneye yönelik çalışmalarda da Batı terimlerine yer verildiği görülmüştür (Çelik, 2019: 110-113), (Eşigül, 2018: 74-76), (Durmaz, 2021: 116), (Merdivan, 2021: 27-32), (Şimşek, 2013: 24-29). İcracılar ise sağ ve sol el tekniklerini, Teke Yöresi eserlerinin dışında diğer yörelerdeki eserlerin icrasında da uygulanabilir olduğunu ifade etmişlerdir. Yengin ve Özdemir'in (2019: 771) çalışmasında da konuya ilişkin benzer ifadelere yer verilmiştir.

Eğitimcilerin, kabak kemane eğitimi sürecinde *çekerek - iterek* (13 eğitimci), *legato* (bağlı) (13), *detache* (ayrı çalma) (9), *martele* (7), *staccato* (kesik kesik çalma) (13), *spiccato* (zıplatarak çalma) (9), *flautando* (tuş yakınından çalma) (7), *sul ponticello* (eşiğe yakın çalma) (9) gibi sağ el tekniklerini Teke yöresi eserlerinin icrasında kullandıkları belirlenmiştir. Eğitimcilerin, Teke Yöresi eserleri icrasında *pizzicato* (11), *turnak pizzicato* (5), *mızrapla çalınan pizzicato* (4), *sessiz pizzicato* (6), *glissando* (13), *tril* (9), *çarpma* (13), *grupetto* (7), *yukarı mordan* (7), *aşağı mordan* (7), *çift ses* (12), *tremolo* (9), *foutte* (vurgu) (8), *vibrato* (13) gibi sol el tekniklerini kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

İcracıların, Teke Yöresi eserlerinin icrasında *çekerek - iterek* (5 icracı), *legato* (bağlı) (5), *detache* (ayrı çalma) (5), *martele* (5), *staccato* (kesik kesik çalma) (5), *spiccato* (zıplatarak çalma) (4), *flautando* (tuş yakınından çalma) (3), *sul ponticello* (eşiğe yakın çalma) (5) gibi sağ el tekniklerini, *pizzicato* (5), *turnak pizzicato* (4), *mızrapla çalınan pizzicato* (4), *sessiz pizzicato* (5), *glissando* (5), *tril* (5), *çarpma* (5), *grupetto* (4), *yukarı mordan* (4), *aşağı*

mordan (4), çift ses (5), tremolo (4), foutte (vurgu) (4), vibrato (5) gibi sol el tekniklerini kullandıkları tespit edilmiştir.

Hem eğitimcilerin hem de icracıların çoğunluğunun sağ ve sol el tekniklerini çalgının icrası sırasında uyguladıkları fakat nota üzerinde yazılı olarak pek kullanılmadıkları yönündedir. Eğitimciler ve icracılar arasında sağ ve sol el teknikleriyle ilgili 9, 10, 11, 12 olan tablolarda terminolojik açıdan bir fikir birliği olsa da uygulama noktasında nasıl bir icra şeklinin olduğu bilinmemektedir. Bu anlamda eğitimcilerin, icracıların ve yapımcıların bir arada olduğu bir çalıştay düzenlenmeli ve kabak kemanenin eğitimi, icrası ve yapımı gibi vb. konulara yönelik görüşmeler yapılmalıdır.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Aksak, S. (2014). *Kemanda Sol El ve Vibrato Tekniğinin Metodik Örneklerle Dayanarak İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Akyol, A. ve Özay, S. (2015). Teke Bölgesi Geleneksel Çalgılarından Kabak Kemane'nin Ülkemizdeki Eğitim Uygulamaları ve Bir Metod Önerisi. *I. Teke Yöresi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 4-6 Mart 2015, Burdur, Türkiye, 759-770.
- Behar, C. (2019). *Aşk Olmayınca Meşk Olmaz Geleneksel Osmanlı/Türk Müziğinde Öğretim ve İntikal* (7. Baskı ed.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bircan, O. (2010). *Kemane İcrasında Artikülasyon ve Yay Uygulamaları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çelik, Ö. (2019). *Kabak Kemane Metodu-1*. İzmir/Bornova: Ege Üniversitesi Basımevi Müdürlüğü.
- Dengiz, F., Başaran, D. T. ve Koç, G. Ö. (2019). *GSL Çalgı Eğitimi Kemane 9 Ders Kitabı*, (1. Baskı). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Dengiz, F., Başaran, D. T. ve Koç, G. Ö. (2019). *GSL Çalgı Eğitimi Kemane 10 Ders Kitabı*, (1. Baskı). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Dengiz, F., Başaran, D. T. ve Koç, G. Ö. (2019). *GSL Çalgı Eğitimi Kemane 11 Ders Kitabı*, (1. Baskı). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Dengiz, F., Başaran, D. T. ve Koç, G. Ö. (2019). *GSL Çalgı Eğitimi Kemane 12 Ders Kitabı*, (1. Baskı). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Durmaz, E. (2021). *Devlet Konservatuvarları Lisans Düzeyi Kemane Dersi İçin Öğretim Program Önerisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Kayseri.
- Duygulu, M. (2014). *Türk Halk Müziği Sözlüğü*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Dönmez, E. C. (2019). *Müzik Öğretmeni Adaylarının Çalgı Eğitimine Yönelik Zihin Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Ekici, S. (2006). *Bağlama Eğitimi Yöntem Ve Teknikleri* (1. Baskı). Ankara: Yurtrenkleri Yayınevi.

- Eşigül, T. (2018). *Orta Anadolu Abdalları'nın Keman İcrâ Özelliklerinin Tespiti ve Kabak Kemane'ye Uyarlanması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Gereken, S. E. (2020). *Bağlamada/Sazda Misket Düzeni İçin Egzersiz ve Etütlere Dayalı Öğretim Modeli Önerisi ve Öğrenci Başarısına Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Göküstün, M. (2012). *Galamian Yöntemi'nin Keman Çalma Performansı Üzerindeki Etkisi*. (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Kutlu, K. G. ve Gereken, S. E. (2021). Kabak Kemane Metotlarının Çeşitli Değişkenler Aracılığıyla İncelenmesi. İçinde; Eğitim Bilimlerinde Araştırma ve Değerlendirmeler - II (Birinci Basım), (Ed: Ş. Koca ve P. Erten) 319-337. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Merdivan, S. C. (2021). *Yaylı Çalgı Çalma Tekniklerinin Kabak Kemane Eğitimine Uyarlanması (Sirta ve Longa Örnekleri)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özdek, A. (2015, 8-10 Nisan). Bağlama öğretimine dönük basılı materyallerde görece notasyona ilişkin bilgi ve uyarılar (Sözlü bildiri). II. Uluslararası Güzel Sanatlar Bilimsel Araştırma Günleri (GUSBAG), Sivas.
- Özdemir, M. A. (2020). *İklğ Metodu (Yaylı Bağlama) Başlangıç Seviyesi -1-*. İstanbul: Gram Kitap, Parodi Yayıncılık Pazarlama Dağıtım Tic. Ltd. Şti.
- Öztuna, Y. (2000). *Türk Musikisi Kavram ve Terimleri Ansiklopesti*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Say, A. (2005). *Müzik Ansiklopedisi Besteciler, Yorumcular, Eserler, Kavramlar* (Vol. 3). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Şimşek, M. (2013). *Teke Yöresi Burdur İli Mahalli Kemane İracılarının Yöresel Kemane Çalım Teknikleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Urhan, S. (2014). *Kabak Kemane Metodu*. İzmir: Tezer Matbaası.
- Yengin A., Özdemir, G. (2019). Kabak Kemane Eğitiminde Teke Yöresi Tavrının Uygulanabilirliği. *Uluslararası Sanad Kongresi I Bildiri Kitabı*, 12-14 Aralık 2019, Ankara, Türkiye, 759-773.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Onbirinci Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık San. ve Tic A.Ş.